

En dansk Dragons Beretning om sit Ophold i Thy i Året 1864.

Af N. Olesen Husted.

DER er vist få Soldater, som fører Dagbog under et Felttog. Dertil er Strabadserne i Reglen for store, eller Interessen for det, der foregår omkring dem, for lille. Sløvheden griber; de lever kun i Nuet, sysler ikke med mere end det, der ligger for i øjeblikket. Kun få har vel Øje for den Natur, hvori de færdes, eller søger at fæstne og bevare et Indtryk af de civile Mennesker, de træffer på deres Færd. Og endnu færre har vel Tanker for at nedskrive deres Oplevelser, Indtryk og Tanker fra Feltilivet. Og de kan sikkert snart tælles, som fra Dag til Dag i et længere Tidsrum har kunnet overvinde sig til at optegne, hvad de har oplevet, hørt og tænkt.

Blandt disse enkelte findes en dansk Dragon fra Krigen 1864. Hans Navn er Peter Andersen. Om hans private Liv vides meget lidt. Han er af Fødsel Fynbo, har almindelig Folkeskoleuddannelse, men er et godt Hoved, har en god Del Viljestyrke og en udpræget Evne til at optage indtryk af Livet omkring sig og til at drage den størst mulige Fordel af de til enhver Tid værende Omstændigheder. Hans Evner bragte ham da også videre, end hans Uddannelse kunde give ham Håb om, idet han endte sine Dage som Fuldmægtig på Kæmnerkontoret i Rønne.

Vi træffer ham som Korporal ved 5. Dragonregiments 4. Eskadron i Randers. Fra denne By drager han med sine Kammerater Syd på den 3. December 1863. Så for tæller han da i sin Dagbog om Toget ned gennem Jylland til Dannevirke, fortæller om de store Lidelser der og under Tilbage-toget derfra - en Dag, da han steg af Hesten, var han så udmattet, at han faldt plat ned på Jorden og kun med stort Besvær fik sig rejst op igen - gennemgår fra Dag til Dag Toget Nord på gennem Jylland under Fjendens Forfølgelse, beretter om Overgangen til Mors i det frygtelige Vejr i Marts Måned 1864, har en morsom Skildring af de Genvordigheder, han må udstå i et elendigt Kvarter i en Præstegård på Øen, fortæller igen om Fremrykningen Syd på i Begyndelsen af April samt om nye Tilbagetog i Slutningen af April Måned.

Vi lader ham begynde med at fortælle for os fra den 26. April, da han tillige med sine Kammerater holder ved Oddesund for at drage over Limfjorden til Thyholm. Af Optegnelserne vil dog kun det blive medtaget, som kan antages at have nogen almen Interesse. Noteringerne om de daglige militære øvelser under Opholdet vil således blive fuldstændig

udeladte, da de ikke i mindste Måde frembyder noget mærkværdigt.

Overfarten over Oddesund skildrer han således: ”- - - - Til Overfartsstedet ankom vi Kl. 6½ om Morgenen i det dejligste Forårsvejr efter at have tilbagelagt syv Mil siden i Går Aftes. Ved Overfartsstedet var der et Slags Færgegård med Krosted, men længe før vi kom, var alt spiseligt udsolgt, så der ikke kunde være Tale om Proviantering der. Det eneste, der beholdtes, var lidt dårligt Vand til Hestene. På den flade Sandslette foran Færgestedet, der for øvrigt kun var kendeligt ved nogle få Alen brøstfældigt Bolværk og det i Nærheden liggende Færgehus, var hele Skaren samlet, og det varede ikke længe, før alt, både Heste og Folk, lå i en dyb Slummer i det bløde Sand.

Vejret var som sagt smukt, og Overfærgningen var i fuld Gang; men med de tarvelige Færgeredskaber, som var til Stede, tog det lang Tid, før alle kom over. Vor Eskadron begyndte at overføres Kl. 6 Eftermiddag, og Kl. 9 var alle ovre.

Vi så her et mærkeligt Bevis på en Hests Hurtighed i Svømning. Straks efter at en af Bådene havde forladt Udskibningsstedet, slog en Hest sig løs og sprang over Bord med fuld Oppakning. Men i Stedet for at svømme tilbage, tog den Retning efter den modsatte Side af Sundet, som om den vilde skynde sig at komme først over. Det lykkedes den også at vinde et betydeligt Forspring og komme først til Landingsstedet, men uheldigvis satte den Kursen mod selve Bolværket, hvor den selvfølgelig ikke kunde komme op. Jeg var dengang kommen over, og vi gjorde Forsøg på at føre den ud til Siden af Bolværket, ud til den flade Strand, men der vilde den ikke hen. I Stedet for vendte den om og svømmede samme Vej tilbage, som den var kommen, og gik i Land på den modsatte Side, hvor den efter at have rystet sig ikke lod til at have taget Skade af den lange Svømmetur. Efter at den med noget Besvær var fanget, førtes den atter i Båden, men denne Gang forsøgte den ikke at springe uden Bords.

Som almindelig bekendt var jo en stor Del af 1. Infanteriregiments Mandskab Individuer af Hovedsstadens Bærme, et Folkefærd, der kun i ringe Grad respekterer, hvad der af andre anses for selvfølgeligt. De var derfor også en Skræk for Kvarterværterne, med hvem de mange Gange tumlede værre, end en Fjende vilde gøre, dertil er de så ualmindelig rå i deres Væsen. I Færgehuset på den søndre Side af Oddesund kom disse først, efter at flere af Eskadronerne forud havde fortæret alt spiseligt. Her over blev de rasende og truede Folkene til at skaffe dem Mad, men da disse ikke kunde dette, tog et Par af de værste 2

Gæs, som lå i en Rede og lige havde udruget Gæslinger, vred Hovedet af dem og rev de største Fjer af, hvorefter de gjorde Ild på den åbne Skorsten og forsøgte at stege dem på Spid derved, at de stak en Bajonet i dem og holdt dem over Ilden. Der blev dog ikke noget spiseligt ud af dem, og da Værten forlangte Betaling, fik han kun Grovheder og Tilbud om Prygl, men ingen Penge.

Så snart Eskadronen var kommen over, blev der straks kommanderet til Oprykning og Marchering til det en god Mil bortliggende Kvarter, Landsbyen Flovlev, hvor vi hurtig kom i Kvarter. Opholdet bliver her kun denne Nat, da vi allerede har Ordre til at stille i Morgen Formiddag Kl. 9 for at marchere videre. Selv om Kvarteret ikke er synderlig godt i det Hele taget, så er Udsigten til, at vi kan komme rigtig i Seng, altså af Klæderne, noget, vi i lang Tid ikke har kendt til.

Onsdag d. 27. April 1864:

Altså afmarcherede vi i Formiddags Kl. 9 fra Flovlev mod Nord over den smalle Landtunge, som forbinder Thyholm med Thyland, og gennem Ydby til Nes Sund. Vi er altså på Vej til det velsignede Mors igen! Lidt over Middag kom vi til Færgestedet, men da Færgeredskaberne er om muligt endnu slettere end alt, hvad vi af den Slags endnu har set - hvad der vil ikke sige så lidt -, så gik Overfærgningen kun langsomt for sig. Dette havde til Følge, at Halvdelen af Regimentet, 4., 5. og 6. Eskadron, fik Ordre til at søge Kvarter i Lands byerne deromkring til i Morgen. Vor Eskadron fik anvist Ydby til Kvarter. Den største Del forblev i selve Byen, medens en mindre Del, hvoriblandt jeg, kom til den en Fjerdingvej sydligere liggende Holmegårds Mølle med et Par vedliggende Gårde.

Det var noget i disse Egne ukendt at se Militære, og det var derfor ikke så underligt, at efterhånden som Rygtet om deres Ankomst spredtes til Nabobyen, valfartede Folk hertil i Hobetal for at se os. Jeg ser endnu den Forbavselse, der stod malet i alles Ansigter, da jeg med min Trop red ind i Møllen, hvis Beboere intet havde set, før vi viste os i Gården. Hvad vi vilde, stod ikke straks klart for dem, men da de fik den rette Forståelse, var de Beredvilligheden selv. Da her tillige var gode lokale Forhold, fik vi et godt Kvarter i Møllen".

De følgende Dage blæste det ret stærkt, så Overførelsen til Mors ikke kunde foregå. Peder Andersen glæder sig meget derover. For ham stod Mors jo som ét "Skræmmebillede", som han udtrykker sig.

Den 29. April skriver han:

"I Går Aftes efter Appellen foretog jeg og Korporal Mortensen os en Spadseretur omkring til vore Kammerater for at se, om de havde lige så gode Kvarterer som os - og det viste sig, at det var et

meget godt Kantonnement, vi her var kommen i. Denne Runde endte med, at vi alle samledes i Kroen, hvor desuden en Del af Beboerne kom til Stede. Følgen heraf blev, at der blev drukket adskillige Glas - flere måske, end rettelig burde være."

Den 30. April får Eskadronen Ordre til, i Stedet for at skulle til Mors, at marchere Syd på igen. Forfatteren tager da Afsked med sit Kvarter med følgende Ord: "Ydby er iøvrigt en mærkelig Fremtoning i disse Egne. Det er ligesom et Stykke Sydøstjydsk, der ved et mærkeligt Tilfælde er bleven kastet her op i det yderste Thule, hvor dens jævnlige slet ikke findes, thi både i Udseende og Indretning og i Befolkningens Levevis adskiller den sig betydelig fra de andre Byer i disse Egne."

Søndag d. 1. Maj gik Marchen så atter mod Syd og vor Dragon havnede i Byen Søndbjerg. Han skriver om den:

"Det er ved første Øjekast let at se, at det ikke er en By som Ydby, men på den anden Side synes Forholdene dog bedre, end hvad vi har i frisk Minde fra Morsø. Selv er jeg tillige med 4 Menige indkvarteret i den ene af to sammenliggende Gårde, Østergård kaldet, der ligger et Stykke fra selve Byen hen imod Limfjorden. Det er, så vidt jeg kan skønne, et Par prægtige gamle Folk, jeg er kommen i Kvarter hos. Manden hedder Christen Smed, og Hustruen - ja, det ved jeg ikke. De hører ikke til den nyere Skole, men hvad gør det, når kun Hjerte og Vilje er god."

I sin Optegnelse fra 4. Maj henfalder Andersen i Betragtninger over Krigen. Han skriver således:

"Var det ikke for den Smule Strandvagt, vi her har, kunde vi være udsat for at glemme, at vi er i Krig, så lidt ser og hører og ved vi om Krigen. Hvorledes det står til på selve Krigsskuepladsen ved Dybbøl, i Fredericia eller i Jylland, ved vi kun lidt om. I alt Fald får vi intet at vide, før det er mange Dage gammelt. Tager man Kortet for sig og tager vor Stilling på dette Sted i Betragtning, kan man ikke frigøre sig for den Tanke, at vi, dersom Fjenden er bekendt med vort Ophold her - hvad næppe kan tænkes undgået -, med den største Lethed vil kunne fanges som Mus i en Fælde, thi vi har her til det næste Udskibningssted, Frederikshavn, c. 30 Mil, og da Fjenden som bekendt er langt nordligere, er han altså Udskibningsstedet langt nærmere end vi. Herimod kan billigvis indvendes, dels at Limfjordens Vand er imellem, og dels at vi ikke sådan uden videre lader os fange. Men hertil er at bemærke, at i det Tilfælde, vi stod lige over for en jævnbyrdig Modstander, da vilde en sådan Påstand som hin have sin Berettigelse, men som Forholdene er, hvor vore Modstandere er 10-20 ja 50 Gange overlegne, er Sagen en hel anden. Medens vi med en Håndfuld Folk spredt over den lange Limfjordskyst på intet Sted er i Stand til at yde en virkelig Modstand, kan Fjenden, som har Valget af Tid og Sted, med en hundrede Gange større Styrke uden Vanskelighed tiltvinge sig Overgang. Hvorvidt det er sandt, ved jeg ikke, men Rygtet har i Dag fortalt, at Fredericia skal være rømmet af vore Tropper uden at være tvungne dertil. Østerrigerne skal have forsøgt

et Angreb for 10-12 Dage siden, men skal være bleven slået tilbage. Hvorledes hænger det sammen?"

Vi lærer her Andersen at kende som en Mand, der tænker over Stillingen og gør sine Beregninger. Og vi får at vide, hvad den menige Soldat på et givet Tidspunkt ved om Krigen. Det er ikke meget, der når op til de afsides Afdelinger, og Oplysningerne er meget forsinkede. Han har således kun rygtevis hørt om Fredericias Rømning d. 26. April. Dette kan dog egentlig godt forstås, da man ved, at selve Chefen for det nørrejydske Korps, Hegermann Lindencrone, først fik Besked om Rømningen mange Dage efter, at den var foretaget!

I øvrigt er det vist rigtigt nok, at Styrken på Thy let kunde være taget som Mus i Fælde. Havde Fjenden, som på dette Tidspunkt havde besat Himmerland, gjort et stærkt Fremstød ved Aggersund, kunde han let have afskåret de danske Soldater i Thy fra at nå Frederikshavn.

Helt morsomt er det at følge Andersens Omtale af den store Overmagt. Han begynder med en 10-20 Gange, men ender med at skrive om en 50 Gange større Styrke.

Den 6. Maj er Andersen i særlig trist Humør. Han skriver - - -: "Det er aldeles utvivlsomt, at Opholdet her i Længden vil blive kedeligt. Allerede de forløbne Dage har været nok til, at man alt længes efter Forandring. Min gamle skikkelige Vært og hans kone har jeg nu lært at kende som et Par rigtig ejegode gamle Folk, som glæder dem ved at gøre mig Tilværelsen så behagelig, som det på nogen Måde er dem muligt. - Men der er noget øde og trist udbredt over det hele, som gør, at man ikke er langt fra at henfalde til Livslede. Disse to Gårde ligger, som alt bemærket, et Stykke uden for Byen. Jeg går således ene hernede og har kun lidt at forslå Tiden med, ingen Kammerater at tale med, intet kvindeligt Væsen til behageligt Tidsfordriv. Dertil er Egnen trist og øde, ikke så meget som det allermindste Spor af Have findes her ved Boligen, ikke et Træ, næppe en forkrøblet Busk er at opdage i vid Omkreds. På den ene Side af Gården er der en stor Tørvemose. - Jeg kom i Forgårs under Samtalen med mine Gamle til at fortælle, hvorledes vi i Brande lavede Æggetoddyer i store Portioner. Min Vært kendte ikke den Ret, men fandt, at det kunde være morsomt at prøve og tilbød at skaffe Materiale, når jeg vilde besørge Tillavningen. At jeg ikke modsatte mig dette, følger af sig selv. Snart kom Æg, Rom og Sukker tilligemed Glas og Teskeer frem, og Arbejdet begyndte. Først lavedes et Glas, som alle smagte på, og som vandt udelte Bifald. Snart sad vi, Vært og Værtinde og jeg, hver med sit Glas i Hånden i Færd med Piskningen af Æggeblommerne, og da dette var til Ende og behørig Sukker og Rom tilsat, kom Mutter med Vand i en sort Jydepotte, og Drikken var færdig. Med Velbehag nød

vi den i den stille Eftermiddagstime, og siden har dette gentaget sig hver Eftermiddag."

Jo, Peter Andersen forstår at tage sine Folk.

Om sit Ophold fortæller han den 8. Maj yderligere:

"- - - Mine Værtsfolk synes at have Overflod på Æg. I alt Fald danner Æggespiserne en temmelig stor Del af det daglige Traktement, noget, jeg som Regel synes godt om, men navnlig er der en Form, som tiltaler mig, det er Røræg og røget Gåsebryst, som serveres til Frokost. I det Hele taget er Retterne ikke mangfoldige, ligesom også Kogeindretning og Madkar er beskedne. Den første er en åben Skorsten med Klyne til Brændsel, og de sidste er sorte Jydepotter. Jærngryder kendes ikke. Men iøvrigt er alt efter Omstændighederne rent og ordentligt. Jeg har et Kammer for mig selv med en Seng med en Mængde Dyner så store og tunge, at jeg næppe kan magte dem. Det er ikke ret mange Steder, hvor jeg hidtil har været, at Forholdene har udviklet sig på en så tiltalende Måde, som her hos disse prægtige gamle Folk, hvor den gode Vilje på ethvert Punkt træder en så uforbeholden i Møde".

På Pinsedag d. 15. Maj nedskriver han:

"- - - - Mine prægtige Værtsfolk har i Dag været så stolte over, at de drejede Overvagtimesteren en Knap. Da han i Morges kom for at se, om jeg var i Stalden i rette Tid, var jeg endnu ikke stået op. Da han kom ind og spurgte efter mig, svarede de ham rask væk, at jeg var gået ud for længe siden, uagtet de meget godt vidste, at jeg sov på mit grønne Øre. Men de havde en Anelse om, at det havde været rigtigst, om jeg havde været oppe, og derfor stak de ham den Plade. Samme Overvagtimester er nemlig lidt vigtig somme Tider."

Fredag d. 20. Maj får P. Andersen Sorg: Ved Appellen bliver der givet Ordre til Afmarch Nord på Kl. 10 næste Formiddag. Han udstøder i den Anledning følgende Hjertesuk:

"- - - - Altså skal jeg forlade mine gamle brave Folk her i Søndbjerg. Deres Venlighed har holdt troligt ud til det sidste!"

Den 21. Maj marcheres der så Nord på. På Vejen møder de et Compagni Infanteri, der drager mod Syd. De forsøger at spørge Nyt, men får kun at vide, at der pr. Dampskib er kommen en stor Mængde Infanteri til Vendsyssel.

Meddelelsen angår sikkert den Styrke, som i Dagene 4. - 8. Maj til Hegermann Lindencrones store Forbavselse ankom som Forstærkning, og som han ikke vidste, hvad han skulde gøre med.

P. Andersen har den Glæde at se en Fynbo, en Barndomsven, blandt de forbidragende, får at vide, at han skal have Kvarter i Odby og glæder sig til at kunne besøge ham. Han får selv Kvarter i Byen . . . , men er til at begynde med ikke glad ved de nye Værtsfolk. Han skriver:

"- - - - Alt tyder på, at Ordenen her ikke er, som den burde være, noget, jeg ikke godt kan forsoner mig med, men her bliver jeg nok nødsaget til at gøre en Dyd af Nødvendigheden og finde mig i det uundgåelige. Så snart

vi var komne i Kvarter og havde fået Heste og Tøj passende anbragt, gjorde jeg straks Forsøg på at træffe en Smule Overenskomst med min nye Vært om, hvad jeg skulde betale for den Del af Kosten, som ikke blev mig betalt af Regimentet. Jeg blev ikke lidt forbavset, da der forlangtes 3 Mark Pr. Dag blot for Morgen- og Aftensmad. Det er en Selvfølge, at jeg straks protesterede mod denne ublu Betaling og ligefrem erklærede, at et sådant Beløb hverken kunde eller vilde jeg betale, så meget mindre, som der ikke var Udsigt til, at det kunde blive et godt Madsted. Manden svarede ikke noget dertil, men vil han ikke bespise mig, kan han lade være. Jeg skal nok få Mad.”

Den 22. Maj gives en Skildring af Egnen. Der skrives bl.a.:

”Der er her, som for øvrigt de fleste Steder i disse Egne, kun tarvelige Beboelsesforhold, ikke just således forstås, at udpræget Fattigdom er et Særkende overalt, men mere Udtryk for den nedarvede Levevis, og med Hensyn til Boligerne det gennem lange Tider tilvante. - Alle Boligerne ligner hinanden. Våningshuset ligger et godt Stykke adskilt fra Ladebygningerne, der i Reglen består af tre sammenbyggede Længer. Der er således en stor åben Plads mellem begge, som i Reglen hverken er indhegnet eller brolagt, men bevokset med mer eller mindre frodigt Græs eller Ukrudt. Da Egnen i det hele er uden Træer eller Haver af nogen Betydning, og Vesterhavet ikke er langt fjærnet, har Vinden en betydelig Styrke, som trods Årstiden er i høj Grad generende, i alt Fald for mig, der ikke før har været i disse Egne. Avlejorden er ikke helt dårlig. Vel er den til Dels stenet, og der findes også enkelte Steder Hedebakker med lidt Lyng, men der er også, og det den overvejende Del, god Agerjord.

Lave Stuer uden Spor af Ventilation, med Lergulv og Sovepladser i de også andre Steder fra kendte Alkovesenge er her så at sige overalt. Er man så uheldig, som jeg er det her, at få en sådan anvist, hvor Sengetøjet såvel som Halmen i Bunden, efter den mugne Luft at dømmes, ikke har set Sol eller Luft i Mands Minde, kan man just ikke glæde sig ved et godt Natteleje.

Den 26. Maj er Humøret særlig trist. Vejret er dårligt i disse Dage, uafbrudt Regn og Storm, og på den lejede Hedestrækning, hvor de daglige Øvelser holdes, er der ikke Spor af Læ. I Dagbogen skrives bl.a.:

”- - - Det er dog således, at jeg trods Vejret næsten hellere vilde være ude end i dette Svinehul, hvor foruden andre Ulemper en Række snavsede og uartige Børn hjem søger een, hvor man så vender og drejer sig. Desuden er min Vært og Værtinde af en underlig treven og modvillig Natur, som gør enhver Tilnærmelse umulig. Heldigvis ligger der en Gård ret

over for, hvor Trompeter Jensen og Eskadronens Sadelmager, Michelsen, er i Kvarter. Der tilbringer jeg min meste Tid, så meget mere, som Folkene der er mere forekomne og gæstfri. Der er der desuden en ikke ilde voksen Datter, som ikke synes at være ganske uvillig stemt overfor Soldater, noget, der også har sin Betydning under så beskedne Forhold som nærværende”.

Under de ensformige Forhold ophører Andersen at skrive i Dagbogen. Han noterer kun, når noget særligt er sket.

Søndag den 5. Juni - Grundlovsdag - var han en Tur i Odby for at besøge sin Barndomsven. Han skriver om Turen: ”Det traf sig netop så heldigt, at der om Aftenen skulde være Gilde i den Gård, hvor min Ven var indkvarteret. Det var derfor naturligt, at jeg ikke undgik at blive indbudt, hvad jeg selvfølgelig ikke undslog. Jeg morede mig tålelig godt og svingede de thylandske Piger af Hjertens Lyst. Gildet varede til den lyse Morgen, så jeg kom først hertil Kl. 5.”

Den 12. Juni skriver han atter om den tækkelige Datter i Nabogården, som interesserer sig for Soldater i Almindelighed. Denne Gang tilføjer han: ”- - - Og for mig i Særdeleshed, og jeg tør ikke nægte, at jeg også interesserer mig for hende!”

Heldigvis får han også en anden Adspredelse i Ensformigheden. Han fortæller:

”Trompeter Jensen har ved et Tilfælde oplyst mig om, at der findes Rejer i den nærliggende Fjord. Beboerne har kun lidt Kendskab til disse og slet ikke til, at de i kogt Tilstand er velmagende. Trompeter Jensen og jeg har været på Rejelijagt to Gange, men haft kun lidt Udbytte på Grund af de tarvelige Fangstredskaber, men vi har dog kunnet spise Rejer til Aftensmad 2 Gange. Da de blev kogt, vilde Beboerne gerne have dem.”

Den 26. Juni dvæles der ved, at Våbenstilstanden nu er udløben, og der nedskrives Gætninger om, hvad der nu vil ske. Andersen vender tilbage til Tanken om, hvor let en Fjende ved at gå over Limfjorden henne Øst på kan afskære Tropperne i Thy fra at nå Frederikshavn. Han skriver:

”Sker dette (at Fjenden går over), vil Følgen utvivlsomt blive en Kamp på Liv og Død til sidste Mand eller en stille Forsvinden i een eller anden præjsisk Fæstning.”

Han fik ikke mange Dage til at gruble over, hvad der vilde ske, og han kom ikke mere til at skrive i sin Dagbog, mens han var i Thy.

Lørdag d. 2. Juli skriver han:

”Idet jeg skriver dette, er jeg allerede langt fra Thyholm (14 Mil) i en By i Hanherred, som hedder Klim, og er det i dette Øjeblik kun 18 Timer, siden vi drog ud fra Hvidbjerg.

Den 30. Juni bragte ingen Forandring. Den 1. Juli var ligeledes stille, indtil der om Aftenen mellem Kl. 7 og 8 uformodet indløb Ordre til, at Eskadronen skulde stille på Allarmpladsen, færdig til Afmarch. Denne lige så pludselige som uanede Udrykningsordre bragte nu efter så

lang Tids Stilhed betydelig Travlheden til Veje. En Udrykning under de sædvanlige Omstændigheder, hvor alt Tøjet er sammenspændt og på sin Plads, er jo, som bekendt, et Øjeblikks Sag; men her var det noget andet. Ikke alene Paktøjet var adskilt, men alt, hvad der ikke benyttedes under den daglige Tjeneste, var fraspændt Sadlen og adskilligt til Reparation hos Sadelmageren. Der blev en Løben hid og did, nogle til Vaskekone efter Vasketøj, andre til Skrædder og Sadelmager, andre til Skomager efter Fodtøj, kort sagt, de fleste havde Ting beroende det ene eller det andet Sted, og alle vilde jo så vidt mulig have deres Sager med sig. Adskillige måtte tage Vasketøjet i mer eller mindre fuldendt Stand, noget endogså ganske vådt. Men uagtet al Travlheden stillede Eskadronen til den befalede Tid. Travlheden medførte, at man slet ikke fik Tid til at anstille Betragtninger over, hvad der nu forestod. Først efter at vi var komne på Pladsen, gav Tankerne sig Udtryk i forskellige Gisninger om Rejsens Mål. Den almindelige Mening var, at vi atter skulde mod Syd over Limfjorden ved Oddesund og endelig engang søge Fjenden.

Denne Tanke fandt Styrke i den Omstændighed, at Rygtet i de sidste Dage havde fortalt, at der var kommen en betydelig Del Tropper af alle Våbenarter til Vendsyssel og Thyland, hvilket formentlig stod i Forbindelse med en Fremrykning mod Syd.

Da Trænvognene ikke mødte i rette Tid, hengik der ½ Time før Afmarchen fandt Sted. Imod Forventning gik Marchen mod Nord. Dette udlagdes først således, at vi skulde samles med Regimentets øvrige Eskadroner, der alle var på Morsø.

I en yndig stille og mild Sommeraften uden Støv, efter som det om Eftermiddagen havde regnet, gik Marchen ad Landevejen fra Thyholm gennem Thyland, først langsomt, indtil Hestene kom i Ånde, derefter hurtigere. Det var ret en Nydelse at ride den Nat; man trættedes ikke af lange Ture i Skridtgang, og Gangarten vekslede hyppig med forholdsvis lange Travperioder.

Da der ikke ved Færgestedet til Morsø blev gjort Holdt, blev vi snart på det Rene med, at Rejsen utvivlsomt havde Frederikshavn til Mål. Vi passerede efterhånden Byerne Ydby, Heltborg, Visby og Villerslev og nåede Kl. ca. 3 uden at have gjort Holdt Koldby Kro efter en March på henved 5 Mil. Eskadronen fordeltes i Kroen og nogle nærliggende Gårde for at holde Hvil til Kl. 9 Formiddag. Der blev ved Aftropningen betydet Eskadronen, at enhver måtte søge at benytte Hviletiden på bedste Måde og navnlig drage Omsorg for, at Hestene fik så megen og så god Pleje som muligt, da der forestod lange Marcher.

Jeg blev anvist Kvarter i selve Kroen, og efter at have forvissat mig om, at min Hest var vandet og fodret og beholdt en Plads, hvor den kunde lægge sig,

gik jeg tillige med en Kollega på Opdagelse og fandt da en Seng, som vi lagde os på og sov til Kl. 8.

Koldby Kro er stor og rummelig, og det lykkedes uden alt for store Vanskeligheder at erholde lidt Smørrebrød og Kaffe. Klokken lidt over 9 var alle i Sadlen. Marchen gik derefter gennem Skjoldborg, og Kl. mellem 11 og 12 gennem Thisted, der som Købstad betragtet ser noget uanselig ud, navnlig er Brolægningen, selv i Hovedgaden, rent forskrækkelig. Vi red derefter til Herregården Ullerup, hvor der i Nærheden gjordes Holdt en halv Times Tid for at vande og fodre Hestene. Derefter passerede vi Bro Mølle og Østerild, og dernæst ud langs en Arm af Limfjorden gennem en yderst dårlig og øde Egn, hvor Sand og atter Sand var det eneste, der mødte vort Øje, og Ødet nåede Højdepunktet, da vi i en Fjerdingsvejs Afstand fra Vesterhavet, ved Bulbjerg, passerede Nord om den inderste Vig af Bygholms Vejle. Her i denne Ørken, hvor det ikke så ud til, at der kunde være Føde at finde for Mennesker, var der alligevel flere, ganske vist små og tilsyneladende fattige Landsbyer. Vi kom således igennem Bjerget, Vust og Thorup.

Klokken henimod 6 nåede vi Landsbyen Klim, hvor vi nu er indkvarterede for at blive Natten over. Vi har nu siden i Går Aftes Kl. 9½ tilbagelagt ca. 12 Mil. Vejret har hele Dagen været godt. Hestene har forholdsvis godt udholdt Turen, kun enkelte har fået mindre Trykninger, som dog ikke er værre, end at helt Afkøling med en fugtig Mursten eller Græstørv i Løbet at et Par Timer vil kunne fjærne det hele.

Da jeg red gennem Thorup, hvor 2 Compagnier af 19. Infanteriregiment er indkvarterede, talte jeg med en Underofficer, som fortalte, at de i Morgen skulde tiltræde Marchen til Frederikshavn for derfra at blive udskibede til Fyen. Da ligeledes de andre Eskadroner af vort Regiment er indkvarterede i Byerne her omkring, er der al Sandsynlighed for, at en Rømning af Vendsyssel og Thy forestår, og at vi altså har samme Rejsemål. Kvartererne her er beskedne, men dog bedre end intet. Vi har Besvær med at vande Hestene på Grund af Mangel på Vand."

Her, på Grændsen af Thisted Amt, standser vi så med Dragonens Beretning. Resten af Dagbogen fortæller om Farten gennem Vendsyssel til Frederikshavn, hvorfra Indskibningen til Fyen foregik den 6. Juli.

Få Dage efter, Natten mellem den 11. og 12. Juli, satte en østrigsk Fortrop i 10 Både over ved Oddesund, og i de følgende Dage oversvømmedes Thy af fjendtlige Soldater. I Stedet for danske Dragoner fik Thy nu østerrigske Uhlaner i Indkvartering.

(Historisk Årbog for Thisted amt 1918, side 3-17)